

RESMİ PLAKALI SİVİL TOPLUM

Geçtiğimiz aylarda yedi Sivil Toplum Kuruluşu'nun (STK) bir sağ duyu çağrısı yapması ülke gündemimizi oldukça meşgul etti. Bu çağrıyla beraber STK'ların ne olduğu ve gerçekten sivil toplumu mu temsil ettikleri sorusu da ortaya çıktı.

ONUR SIVASLI

26 MART 2008 TARİHİNDE Türkiye'de giderek yükselen gerilimden endişe duyan yedi sivil toplum örgütü (TOBB, Kamu-Sen, TİSK, Türk-İş, TESK, TZOB ve Hak-İş) ortak bir bildiri yayımlayarak herkesi sağduyuya çağırdı. Bildiriyi okuyan TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, "Bu çağrıyla beraber herkes almış olduğu pozisyonundan bir adım geri atmalıdır. Diyalog için bu şart" dedi. Açıklamadan sonra soruları yanıtlayan TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin meslek kuruluşları olarak oluşturdukları kitlenin, aileleriyle birlikte Türkiye nüfusunun yarısından fazlasını temsil ettiğine dikkati çekti. Türkiye'nin yarısından fazlasını temsil ettiğini söyleyen yedi sivil toplum örgütü ülkeye bir çağrı yaptı. Peki sivil toplum, Türkiye'nin yarısını temsil edecek noktaya geldi mi?

SİVİL TOPLUM KURULUŞU NEDİR?

Bu konuda görüşünü aldığımız İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi'nden Prof. Dr. Nurhan Yentürk Dünya'da "non-governmental organizations" ya da "non-profit sector" olarak kullanılan kavramın Türkiye'de, en yaygın kullanımının, Sivil Toplum Kuruluşları (STK) olduğunu, ülkemizdeki mevzuata göre STK'ların dernek veya vakıf statüsünde kurulup, kâr amacı gütmemek kaydıyla faaliyet gösterebildiğini söylüyor.

STK denildiğinde hangi tür kuruluşların kastedildiği konusunda da Türkiye'de açık bir anlayış birliğinin olmadığını söyleyen Yentürk; "bu kavramlar Avrupa'da hükümet dışında bir alan tanımlanarak non-governmental organizations, ABD'de özel sektör dışında bir alan olarak tanımlanarak "non-profit sector" olarak kullanılıyor fakat Türkçede sivil topluma referans ve-

rerek yapılan tanımda ise siyasal alanı dışlama eğilimi yaygın ve siyasal otoritenin dışında olan esas alınıyor" diyor. Bütün bu tanımlamalara bakıldığında STK'ların en belirgin özelliklerinin, hükümetlerden, kamu makamlarından ve siyasi partilerden bağımsız olmaları, ikincisi ticari çıkar gözetmemeleri ve kâr amacı gütmemeleri olduğu görülüyor. Bu durumda sivil toplumu, devlet ve piyasanın dışında kalan alan olarak tanımlamak mümkün.

STK'LAR BASKI GRUBU OLMALI MI ?

Sivil toplum örgütlerine toplumun geneline değil belli zümrenin menfaatleri için baskı grubu olmakla eleştirilerinin getirildiği noktada, baskı grubu kavramı da tanımlanmalı. Bahçeşehir

STK'LARIN ÖZELLİKLERİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ GENEL KRİTERLERİ:

- STKlar devletin bir parçası değildir.
- STKlar kâr amaçlı çalışan ekonomik örgütler değildir.
- STKlar gönüllü kuruluşlardır.
- STKlar açık ve saydamdır.
- STKların; nihai amaçlarının topluma bir şey sunmak, toplumsal iyiyet katkısında bulunmak olmalıdır.
- STKlar insanların ortak ilkelere etrafında buluşabileceğini varsayar.
- STKlarda ilişkiler hiyerarşik olmamalı; kurulacak ilişkilerin yatay ilişkiler ya da eşitler arası ortaklık ilişkisi olması sağlanmalıdır.

Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olan ve aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarında danışmanlık yapan Rana Birden; sivil toplum kuruluşlarının baskı grubu olması gerekliliğini vurgulayarak, toplumsal muhalefet olarak STK'ların öne çıkması gerektiğini, bunun en iyi örneğinin de geçmişte kadın hakları örgütleri tarafından verildiğini söylüyor. Bilgi Üniversitesi'nden Laden Yurttagüler, "Siyasetin alanının yalnızca parlamento/meclis ve siyaset yapılarının sadece parti üyeleri olduğu fikri, temsil edilmediğini düşünen bireylerin siyaset dışında kalmasına neden olmaktadır. Bu yüzden her sivil toplum örgütü baskı grubunun bir parçası değildir. Ancak talepleri dile getirilmeyen kesimlerin bir araya geldiği gruplar bir baskı grubu oluşturmayı tercih edebilirler" diyor. Anı hareketi Başkanı Ural Aküzüm ise bu konuda daha net konuşarak "STK'lar kesinlikle demokratik alanın genişlemesi ve toplumsal hayata daha fazla katılım olması için baskı grubu fonksiyonunu ifâ etmelidir. Katılımcı demokrasinin temel unsuru Bağımsız STK'ların toplumsal muhalefettir. Ön plana çıkması gerekir. Bugün Fransa'ya baktığımızda konu bazında çalışan bir çevre örgütü politikayı değiştiriyor. Gençlik örgütü gençlerin istihdamı konusunda yasa çıkarıyor" diyor.

PEKİ BU ÇAĞRIYI YAPAN YEDİ ÖRGÜT GERÇEKTEN SİVİLLER Mİ?

Bu yedi örgüte baktığımızda hepsinin meslek grubu olduğunu görüyoruz. İş sahaları açısın-